

انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

دانشگاه فردوسی مشهد
دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

شایستگی‌های اشتغال پذیری دوره کارشناسی علوم تربیتی در سوریه^۱

ممدوح سلامه^۲، دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی دانشگاه فردوسی مشهد

مرتضی کرمی^۳، دانشیار دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد

بهروز مه‌رام^۴، دانشیار دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد

مقصود امین خندقی^۵، دانشیار دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد

مقدمه: آموزش عالی بالاترین و آخرین مرحله نظام آموزش رسمی یا به عبارت دیگر، رأس هرم آموزش در هر کشور است (شاه زری، ۱۳۹۷). در واقع آموزش عالی مهم‌ترین اصول توسعه جامع است که به آماده‌سازی کادرهای فنی و حرفه‌ای و مؤسسات حرفه‌ای جامعه کمک می‌کند (راهنمای تضمین کیفیت آموزش عالی جزایر، ۲۰۱۵). آموزش عالی در سوریه، نقش اساسی در ساختن نیروی کار مولد دارد و وظیفه اساسی را در تربیت نسل‌ها بر شهروندی، حقوق و وظایف و توسعه تفکر انتقادی ایفا می‌کند و آن را به عنوان یک عامل اصلی در اجرای برنامه‌های توسعه در زمینه انتقال به عصر دیجیتال و نیازهای جامعه دانش تبدیل می‌کند. به طوری که فارغ‌التحصیل با مهارت‌های ذهنی بالا و آمادگی‌های حرفه‌ای متعدد وارد بازار کار می‌شود (وزارت آموزش عالی سوریه، ۲۰۱۳). امروزه علوم تربیتی به عنوان حوزه‌ای میان‌رشته‌ای در علوم انسانی نیازمند توجه ویژه حداقل در حوزه بازار کار و اشتغال پذیری است. هدف کلی دانشکده‌های علوم تربیتی در دانشگاه‌های جمهوری عرب سوریه: تأمین نیروی انسانی از صلاحیت بالای علمی لازم برای اشتغال در زمینه‌های آموزشی و روان‌شناختی و تخصص‌های خاص مربوط به آن (سند برنامه درسی دوره کارشناسی علوم تربیتی سوریه، ۲۰۰۶). در واقع اشتغال اثربخش دانش‌آموختگان آموزش عالی یک مسئله اساسی در تمام کشورهای دنیا از جمله سوریه است. با گسترش آموزش عالی و رکود اقتصادی اخیر، در بازار استخدام تحصیلکرده‌ها رقابت شدیدی برای مشاغل جریان دارد به طوری که اشتغال دانش‌آموختگان برای دولت و مؤسسات آموزش عالی مسئله‌ای نگران‌کننده است، در این راستا توسعه قابلیت‌های اشتغال

۱- این پژوهش مستخرج از رساله دکتری نویسنده اول مقاله است

2. mamdouhsalame@gmail.com

3. m.karami@um.ac.ir

4. bmahram@um.ac.ir

5. aminkhandaghi@um.ac.ir

تجربین تنظیمات برنامه درسی ایران

دانشگاه فردوسی مشهد
واکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

پذیری برای دانش‌آموختگان می‌تواند کمک قابل توجهی به حل این مسئله کند (یورک ۱، ۲۰۰۶). امروزه دانش‌آموختگان که از مهارت‌هایی نرم و مهارت‌های سخت برخوردار می‌باشند، در مقایسه با دیگر دانشجویانی که فاقد مهارت‌های نرم و سخت هستند، شانس بیشتری برای بقا در جهان یکپارچه و خشن امروز دارند (سارافانا^۲، ۲۰۰۹). طبق پژوهش گونزالس و واگنار^۳ (۲۰۰۶)، شایستگی‌های عمومی به شایستگی‌های ابزاری، شایستگی‌های فردی و شایستگی‌های نظام‌مند تقسیم شده است. همچنین تیجیرو و همکاران (۲۰۱۳) در رابطه با شایستگی‌های دانش‌آموختگان و استخدام به شایستگی‌ها فکری، فردی، بین فردی و دانش تخصصی اشاره نمودند. در تحقیقات وودروف^۴ (۱۹۹۳) و اسریکانس و جومون^۵ (۲۰۱۵) دو حوزه گسترده در شایستگی اشاره شده است، این دو حوزه عبارتند از: شایستگی‌های فنی و شایستگی‌های عمومی. همچنین تحقیقات کریو و همکاران (۲۰۱۵)، کادرین چیرو و همکاران (۲۰۱۲)، شافعی و نایان^۶ (۲۰۱۰)، نشنال پارک سرویس امپولیز (۲۰۰۴)، دریسکو (۲۰۱۴)، آلن و وندرولدن (۲۰۱۱)، طهماسبی و همکاران (۱۳۸۹)، رودیگرز و ویرا (۲۰۰۹)، عظیمی زاهیریم (۲۰۰۹)، بکتاز و همکاران (۲۰۱۴)، آقاپور و همکاران (۱۳۹۳) و بالاکریشان (۲۰۰۵) به شایستگی‌های عمومی و تخصصی اشاره شده است. در این راستا هدف پژوهش حاضر بررسی شایستگی‌های اشتغال پذیری موردنیاز و مناسب برای فارغ‌التحصیلان رشته علوم تربیتی در دانشگاه طرطوس سوریه از نظر اساتید آن دانشگاه بود.

روش پژوهش: در این پژوهش، روش مطالعه موردی مورد استفاده قرار گرفت. جامعه پژوهش، شامل استادان رشته علوم تربیتی در دانشگاه طرطوس سوریه بود و شیوه نمونه‌گیری مورد استفاده، روش نمونه‌گیری هدفمند بوده است. اطلاعات لازم از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۷ نفر از استادان علوم تربیتی دانشگاه طرطوس جمع‌آوری و از طریق کدگذاری مورد تحلیل قرار گرفت. در این راستا برای تحلیل محتوای مصاحبه‌ها از روش کدگذاری در نرم‌افزار MAXQDA و برای تحلیل داده‌ها از روش T تک نمونه‌ای در نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

1. Yorke

2. Saravanan

3. Gonzalez & Wagenaar

4. Woodruffe.

5. Srikanth P.B. & Jomon M.G

6. Shafie, L. A & Nayan. S

انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

دانشگاه فردوسی مشهد
انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

یافته‌ها: در این تحقیق با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته، ۴ سؤال از اساتید علوم تربیتی در دانشگاه طرطوس سوریه پرسیده شد که نتیجه‌ی مصاحبه با اساتید در نرم‌افزار مکس کیودا کدگذاری گردید و در نهایت ۴۱ زیر مقوله برای شایستگی عمومی و ۲۹ زیر مقوله برای شایستگی تخصصی شناسایی گردید. شایستگی‌های اشتغال پذیری در دوره کارشناسی علوم تربیتی از نظر اساتید آن دانشگاه شامل دو بخش شایستگی‌های عمومی و تخصصی می‌باشد. شایستگی‌های عمومی اشتغال پذیری شامل ۴ مقوله: مهارت فکری، مهارت بین فردی (ارتباطی)، مهارت رهبری و مهارت فردی می‌باشد. همچنین شایستگی‌های تخصصی اشتغال پذیری شامل ۵ مقوله: ارزشیابی آموزشی، مهارت روان‌شناسی، مهارت فناوری، برنامه درسی و دانش تخصصی می‌باشند.

برای مشخص نمودن شایستگی‌های عمومی و تخصصی در زمینه اشتغال پذیری در بین دانشجویان از نقطه برش استفاده نمودیم. در این راستا با توجه به تعداد سؤالات هر مؤلفه و طیف لیکرتی بودن سؤالات ما مجموع تعداد سؤالات هر مؤلفه را در (۱) و (۱۰) که کوچک‌ترین و بزرگ‌ترین مقیاس طیف سنجش لیکرت می‌باشند ضرب نمودیم و سپس بر اساس نظر متخصصان اساتید گروه برنامه درسی نقطه برش ۷/۵ را برای هر زیر مؤلفه حساب نمودیم.

در این راستا، با هدف بررسی میزان وضعیت شایستگی‌های عمومی اشتغال پذیری در بین دانشجویان، از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شد. عدد ۷/۵، به‌عنوان میانگین نظری ارزیابی میزان شایستگی‌های عمومی انتخاب شد. نتایج آزمون حاکی از این است که از نظر اساتید دانشگاه طرطوس سوریه اکثر شاخص‌های مؤلفه شایستگی عمومی به‌جز شاخص‌های: از خودگذشتگی، ریسک‌پذیری، حس همدلی، تفکر فلسفی، مدیریت تعارض، روحیه بین‌رشته‌ای، شایستگی عاطفی و هیجانی، برقراری ارتباط مؤثر با همکاران و قدرت تشکیلاتی به‌عنوان مهم‌ترین شایستگی‌های عمومی مهم در زمینه اشتغال پذیری در بین دانشجویان رشته علوم تربیتی در دانشگاه طرطوس سوریه می‌باشند (جدول ۱).

جدول ۱- نتیجه نهایی آزمون T تک نمونه‌ای بررسی وضعیت شایستگی‌های عمومی اشتغال پذیری در

بین دانشجویان

دانشگاه طرطوس سوریه		شایستگی‌های عمومی
سطح معناداری	میانگین	
۰/۰۰۰	۹/۴۰	تفکر سیستمی
۰/۰۰۰	۹/۶۰	حل مسئله و تصمیم‌گیری
۰/۰۰۰	۹/۶۶	خلاقیت

تجربیات و نوآوری در برنامه درسی ایران

دانشگاه فردوسی مشهد
دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پوسته
مخبر: برنامه درسی گروه‌های آموزشی و اشتغال

۰/۰۰۰	۹/۴۶	تفکر انتقادی
۰/۳۴۱	۸	تفکر فلسفی
۰/۰۰۰	۹/۴۰	مهارت نوشتاری
۰/۳۶۴	۸/۱۳	حس همدلی
۰/۰۰۰	۹/۵۳	مهارت ارتباط کلامی
۰/۰۰۰	۹/۱۳	ارتباط با معلمان
۰/۰۰۰	۹	ارتباط با انجمن اولیا
۰/۰۰۰	۹/۸۶	ارتباط با دانش‌آموزان
۰/۱۲۶	۸/۱۳	روحیه بین‌رشته‌ای
۰/۰۰۰	۹/۸۶	مهارت ارتباط با کودک
۰/۰۰۰	۹/۲۰	ارتباط با جامعه
۰/۰۰۰	۹/۷۳	انجام کار گروهی
۰/۰۹۷	۸/۲۶	برقراری ارتباط مؤثر با همکاران
۰/۱۰۸	۸/۳۳	شایستگی عاطفی و هیجانی
۰/۰۰۰	۹/۸۰	اخلاق حرفه‌ای
۰/۲۸۴	۸/۱۳	مدیریت تعارض
۰/۰۰۰	۹/۵۳	ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان
۰/۰۲۹	۸/۸۰	مدیریت و رهبری مدرسه
۰/۰۷۵	۸/۶۶	قدرت تشکیلاتی
۰/۰۰۰	۹/۸۶	مدیریت و کنترل کلاس درس
۰/۰۰۰	۹/۸۶	مدیریت زمان
۰/۰۰۰	۹/۴۶	فن بیان
۰/۰۲۹	۸/۵۳	شهامت داشتن
۰/۰۰۰	۹/۶۰	صداقت و راستگویی
۰/۰۰۰	۹/۴۶	خودآگاهی
۰/۰۰۰	۹/۵۳	انعطاف‌پذیری
۰/۰۰۰	۹/۶۶	مسئولیت‌پذیر بودن
۰/۰۰۰	۹/۴۰	سلامت روانی
۰/۰۰۴	۸/۷۳	سلامت جسمی
۰/۰۰۰	۹/۹۳	اعتماد بنفس
۰/۰۰۱	۸/۹۳	پشتکار داشتن
۰/۰۰۰	۹/۸۶	سعه صدر داشتن
۰/۰۰۰	۹/۶۰	برون‌گرا بودن
۰/۷۸۹	۷/۷۳	از خود گذشتگی
۰/۰۰۰	۹/۸۶	تحقیق
۰/۳۶۵	۶/۹۳	ریسک‌پذیری

۰/۰۰۰	۹/۸۰	پیاده سازی علم در عمل
۰/۰۰۰	۹/۹۳	هویت ملی

همچنین با هدف بررسی میزان وضعیت شایستگی‌های تخصصی اشتغال پذیری در بین دانشجویان از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شد. عدد ۷/۵، به‌عنوان میانگین نظری ارزیابی میزان شایستگی‌های تخصصی انتخاب شد. نتایج آزمون حاکی از این است که از نظر اساتید دانشگاه طرطوس سوریه اکثر شاخص‌های مؤلفه شایستگی تخصصی به‌جز شاخص‌های شناخت نظام آموزش سایر کشورها و انجام فعالیت‌های هنری به‌عنوان مهم‌ترین شایستگی‌های تخصصی مهم در زمینه اشتغال پذیری در بین دانشجویان رشته علوم تربیتی در دانشگاه طرطوس سوریه می‌باشند (جدول ۲).

جدول ۲- نتیجه نهایی آزمون T تک نمونه‌ای بررسی وضعیت شایستگی‌های تخصصی اشتغال پذیری در بین دانشجویان

دانشگاه طرطوس سوریه		شایستگی‌های تخصصی
سطح معناداری	میانگین	
۰/۰۰۱	۹/۱۳	شناخت مبانی فلسفی
۰/۰۰۰	۹/۵۳	شناخت مبانی روان‌شناختی
۰/۰۰۱	۹/۲۶	شناخت مبانی نظری
۰/۰۰۱	۹/۱۳	شناخت اسناد بالادستی
۰/۰۰۰	۹/۴۶	شناخت نظام آموزش و پرورش
۰/۰۰۰	۹/۷۳	برخورداری از روحیه دانش‌محور
۰/۰۰۰	۹/۸۶	شناخت محیط مدرسه
۰/۰۰۰	۹/۴۶	دانش مدیریت آموزشی
۰/۰۰۰	۸/۸۰	تسلط به زبان انگلیسی تخصصی
۰/۲۰۹	۸/۰۶	شناخت نظام آموزش سایر کشورها
۰/۰۰۰	۹/۴۰	طراحی برنامه درسی
۰/۰۰۹	۸/۷۳	آموزش هنر
۰/۰۰۰	۹/۲۰	برنامه‌ریزی درسی
۰/۰۰۰	۹/۸۰	تدوین طرح درس
۰/۰۰۰	۹/۸۰	طراحی فضای کلاس
۰/۰۰۰	۹/۶۰	طراحی و کاربردی امکانات کمک‌آموزشی
۰/۰۰۰	۹/۹۳	طراحی آزمون
۰/۱۷۵	۸/۲۰	انجام فعالیت‌های هنری

محرور: برنامه درسی گروهای آموزشی و اشتغال
پوستر

./...	۹/۹۳	کاربرد فناوری آموزشی
./...	۹/۹۳	روش‌های نوین تدریس
./...	۹/۶۶	کار با کودک
./...	۹/۴۶	مشاوره تربیتی
./...	۹/۳۳	مشاوره با معلمان در حوزه تدریس
./...	۹/۸۰	روان‌شناسی کودک
./...	۹/۴۰	مشاوره در فعالیت یاددهی و یادگیری
./۰۰۲	۹/۰۶	آموزش و پرورش کودکان استثنایی
./...	۹/۸۰	نیازسنجی
./...	۹/۷۳	سنجش و ارزشیابی دانش‌آموزان
./...	۹/۸۶	ارزشیابی آموزشی

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش نشان داد که از نظر اساتید رشته علوم تربیتی در دانشگاه مورد مطالعه، شایستگی‌های اشتغال‌پذیری برای فارغ‌التحصیلان در دوره کارشناسی علوم تربیتی در دانشگاه طرطوس سوریه به دو بخش شایستگی‌های عمومی و تخصصی تقسیم می‌شوند. نتایج تحقیق با نتایج تحقیق‌های وودروف (۱۹۹۳)، گونزالس و واگنار (۲۰۰۶)، تحقیقات تیجیرو و همکاران (۲۰۱۳)، اسریکانس و جومون^۱ (۲۰۱۵)، هایمن^۲ (۲۰۰۶)، کریو و همکاران (۲۰۱۵)، کادرین چپرو و همکاران (۲۰۱۲)، شافعی و نایان (۲۰۱۰)، نشنال پارک سرویس امپولیز (۲۰۰۴)، دریسکو (۲۰۱۴)، آلن و وندرولدن (۲۰۱۱)، طهماسی و همکاران (۱۳۸۹)، رودیگرز و ویرا (۲۰۰۹)، عظیمی‌زاهیریم (۲۰۰۹)، بکتاز و همکاران (۲۰۱۴)، آقاپور و همکاران (۱۳۹۳) و بالاکریشان (۲۰۰۵) در زمینه شایستگی عمومی و تخصصی یکسان می‌باشد. همچنین نتایج حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای نشان داد که: از نظر اساتید دانشگاه طرطوس سوریه اکثر شاخص‌های مؤلفه شایستگی عمومی به‌جز شاخص‌های: از خودگذشتگی، ریسک‌پذیری، حس همدلی، تفکر فلسفی، مدیریت تعارض، روحیه بین‌رشته‌ای، شایستگی عاطفی و هیجانی، برقراری ارتباط مؤثر با همکاران و قدرت تشکیلاتی و در شایستگی تخصصی به‌جز شاخص‌های شناخت نظام آموزش سایر کشورها و انجام فعالیت‌های هنری سایر شاخص‌ها به‌عنوان مهم‌ترین شایستگی‌های عمومی و تخصصی مهم در زمینه اشتغال‌پذیری در بین دانشجویان رشته علوم تربیتی در دانشگاه طرطوس سوریه می‌باشند.

¹. Srikanth P.B.& Jomon M.G

². Hyman

منابع

- آقا پور، ش؛ موحد محمدی، ح و شعبانعلی فمی، ح. (۱۳۹۳). بررسی وضعیت قابلیت اشتغال در برنامه درسی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته های کشاورزی دانشگاه تهران. *فصل نامه تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران*، دوره ۴۵، شماره ۴: ۶۹۲-۶۸۳
- آقاپور، ش؛ موحد محمدی، س.ح و علم بیگی، ا. (۱۳۹۳). نقش مهارت های کلیدی در شکل گیری قابلیت اشتغال دانشجویان. *فصل نامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی*، دوره ۲۰، شماره ۱: ۵۶-۴۱.
- راهنمایی تضمین کیفیت آموزش عالی. (۲۰۱۵). مرکز ملی تضمین کیفیت آموزش عالی، جزایر . وزارت آموزش عالی . (۲۰۱۳) . دیدگاه آموزش عالی، برنامه کاری و برنامه اجرای آن . مدیریت برنامه ریزی و همکاری بین المللی، جمهوری عربی سوری.
- سند برنامه درسی دوره کارشناسی علوم تربیتی. (۲۰۰۶). جمهوری عربی سوری .
- شاه زری، ح.غ. (۱۳۹۷). تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در ارتقای کیفیت آموزش عالی ایران: ارائه مدل مفهومی تحلیلی. *فصل نامه علمی- پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی*، دوره ۹، شماره ۳: ۲۰۰-۱۷۵ .
- طهماسبی، م؛ پزشکی راد، غ.ر و شعبانعلی فمی، ح. (۱۳۸۹). عوامل مؤثر بر توانمندی دانشجویان جهت ورود به بازار کار در عرصه جهانی شدن. *مجله آموزش عالی ایران*، شماره ۴: ۱۷۵-۱۴۹.
- Allen, J. and Van der Velden, R. (2011), *The Flexible Professional in the Knowledge Society*, Springer, Berlin.
- Azami, Z, Yuzainee Md Y, Mohd. Zaidi, O & Azah M. (2009). *Engineering employability skills required by employers in Asia*, Proceedings of the th WSEAS International Conference on Engineering Education.
- Balakrishnan s. (2005). “*Competency based education system*”. India Institute of Science, Bangalore.
- BEKTA Şa, Çetin & TAYAUOVA, Gulzhanat (2014). *A Model Suggestion for Improving the Efficiency of Higher Education: University–Industry Cooperation*, Procedia - Social and Behavioral Sciences, 116, PP: 2270 – 2274
- Drisko, James W. (2014). *Competencies and Their Assessment. Journal of Social Work Education*. (PP. 414-426). To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/10437797.2014.917927>
- Hyman, M.R. & Hu, J. (2006). Assessing faculty beliefs about the importance of various marketing job skills. *Journal of Education for Business*. Vol 81, Issue 2. P: 3-18.
- Kireev, V. Guseva, A. & Silenko, A. (2015). *Social and Personal Competence Assessment within Qualification Certification of Nuclear Industry University Graduates*. Procedia - Social and Behavioral Sciences 214. Worldwide trends in the development of education and academic research,

تجربین تنظیمات برنامه درسی ایران

National Research Nuclear University MEPhI, 31 Kashirskoe Shosse, Moscow (pp.150-158).

National park service employees(2000). essential competencies. <http://www.nps.gov/training/npsonly/npscom.htm>

Rodriguez, D., patel, R. Bright, A. Gregory, D. & Gowing, M. K. (2002). Developing competency models to promote integrated humak resourse practices. *human Resource mangment*, 309-324.

Saravanan, V. (2009), Sustainable employability skills for engineering professionals, *The Indian Review of World Literature in English*, Vol. 5 No.II.

Shafie, L. A & Nayan. S. (2010). Employability awareness among malaysian undergraduates, *International Journal of Business and Management*, August Vol. 5, No. 8.

Srikanth P.B.& Jomon M.G. (2015). Perception of Managerial Competency Needs: An Indian Perspective. *South Asian Journal of Human Resources Management* 2(2), (pp.139–170).

Teijeiro, Mercedes, Rungo, Paolo & Freire, M Jesu´ s. (2013). Graduate Competencies and Employability: The Impact of Matching Firms' Needs and Personal Attainments. *Economics of Education Review*, 34, 286–295.

Yorke, M. (2006). *Employability in higher education: what it is - what it is not*, Enhancing Student Employability Coordination Team (ESECT), The Higher Education Academy.

پوستر

مخبر: برنامه درسی گروه های آموزشی و اشتغال